

SAKSOFONI HUVIÕPPE ÕPPEKAVA

Huviõppe ülesandeks on

- kujundada positiivset suhtumist muusikalisse tegevusse, rikastada õppijate tundeelu muusikaelamuste kaudu ning arendada muusikalist maitset;
- julgustada õppijaid end muusika toel ja musitseerides vabalt ja loovalt väljendama, arendada kollektiivset ja individuaalset musitseerimist ning esinemisuskust.

Huviõppesse võetakse vastu õpilasi alates 10 eluaastast (katsete alusel).

Põhiõppest huviõppesse suunatakse õpilane avalduse alusel või õppenõukogu otsusega juhul, kui ta ei suuda täita põhiõppe õppekavas kehtestatud miinimumnõudeid, kuid on muusikaliste eeldustega ja soovib koolis edasi õppida.

Õppeaasta jaguneb kaheks poolaastaks (neljaks õppeveerandiks) ning koosneb 35-st õppenädalast, mis korrapärase õppetöö kõrval sisaldavad ka avalikke esinemisi. Õppetöö toimub tunniplaani alusel 45-minutiliste individuaal- ja rühmatundidena. Õppevaheajad koolis on üldhariduskooli õppeaasta koolivaheajadega samal ajal vastavalt haridus- ja teadusministri määrusele.

Ained ja nädalatundide arv:

(õppetunni pikkuseks on 45 minutit)

Aine / aasta	Noorem aste		Vanem aste			lisa-aastad		Maht tundides
	I	II	III	IV	V	VI	VII	
Saksofon	1	1	1	1	1			175
Solfedžo	1	1						70
Rühmatund	1	1	1	1	1			175
Koosmusitseerimine		1	2	2	2	3	3	455

Rühmatund sisaldab loovustegevust, rütmikat ja muusikalugu

Koosmusitseerimise tunni eesmärgiks on arendada meisterlikkust erialainstrumentil ansambli mängupartnerina

*Lisa-aastad on mõeldud huvilistele, kes soovivad jätkata mängimist ansambli või orkestri koosseisus.

Kohustuslik avalik esinemine toimub vähemalt 1 x õppeaastas

Õppurit ei hinnata numbriliselt, vaid antakse kokkuvõttev suuline hinnang.

Huviõppe vanema astme lõpetamisel antakse õpilasele tunnistus, kuhu on märgitud õppimise aeg, läbitud ained ja nende maht.

AINEKAVAD

SAKSOFON

Kuna saksofon on kaalult suhteliselt raske instrument, siis sõltub tema õppimise alustamine õpilase kehalistest eeldustest – kasvust, üldfüüsilisest seisundist. Seega ei ole soovitatav saksofonimängu alustada enne üheksandat eluaastat. Pillimängu segavaks võivad osutada liiga ees või taga asetsev alalõug, väga kitsas alumine huul ja ebahühtlase pikkusega hambad. Antud ainekava on koostatud eeldusel, et õppimise alustaja on 9-10-aastane. Saksofoniõpinguid hiljem alustanuile tuleks õppeprogrammi kohandada vastavalt õpilase võimetele ja arengu tempole.

ÕPPESISU

Õppeprotsess koosneb kahest osast:

1. Tehniliste oskuste arendamine - töö heliredelite, harjutuste ja etüüdidega. Aasta jooksul peaks õpilane läbi töötama 5-10 etüüdi.
2. Töö repertuaariga – palade, suurvormide ja ansamblitega. Soovitatav palade ja ansamblite arv aastas on 5-7. Oluline koht on ansamblimängul, millega tuleks alustada juba I aastast õpetajaga koos muusitserides. Alates II aastast on õpilasel võimalik mängida ansamblis või orkestris.

Õppetöö käigus arvestatakse veel järgmisi momente:

1. Suurt tähelepanu pöörata koosmuusitserimisele, vähemalt pool repertuaarist peaks hõlmama ansamblipalad.
2. Kasvatada õpilases vaba ja loomingulist suhtumist muusikasse ja oma instrumenti. Lihtsamate improvisatsiooniharjutustega tuleks algust teha juba esimesel õppeaastal. Oluline on õpilane viia arusaamisele, et muusikat võib ka ise luua, mitte ainult noodist mängida.
3. Otsida võimalusi õppetöö mitmekesistamiseks (nt iseseisvate palade mängimine; *play-a-long* tüüpi õppematerjali kasutamine; õpilaste mängu helisalvestamine, andmaks neile võimalust end kuulata ja analüüsida; väljaspool kooli esinemisvõimaluste loomine).

NOOREM ASTE

I aasta

Õppimist alustada hingamistehnika väljaarendamisest. 2-4 esimese tunni vältel tuleks töötada ilma pillita, ainult hingamisharjutustega. Õige suudimi väljakujundamiseks mängida 1-2 tunni vältel 1^1 , ainult huuliku ja pillikaelaga. Instrumendil mängimist alustada noodist h^1 , seejärel $a^1, g^1, c^1, f^1, e^1, d^1$.

Väga oluline on õige pillimänguasend. Jälgida, et õpilasel ei tekiks valesid pingeid. Algaja ei tohiks puhuda korraga üle kümne minuti. Pillimängimise vahel oleks soovitatav teha kehalisi harjutusi. Eriti kaela ja selja piirkonnale, mis pilli kandmise raskusest tingituna kiiresti väsivad.

1. Helistikud C, G, F, põhikolmkõla pikk kuju, mängida nii *détachés* ja *legatos*. Esimesel õppeaastal peab õpilane omandama diapasoni c^1-c^3 (nii põhi- kui ka kombineeritud võtted). 8-10 lihtsat harjutust või etüüdi.

2. Štrihhidest kasutusel *détaché*, *legato*, Esialgu võiks mängida lihtsaid tuntud lastelaule (ka kuulmise järgi ilma noodita, eelnevalt neid lauldes). Kontsertidel esinemine alates teisest poolaastast.

II aasta

Kasutusele võtta terve pilli ulatus; saavutada ühtlane kandev toon; *sforzato* jt. aktsentide kasutamine.

1. Helistikud C-a, G-e, F-d, D-h. Lisanduvad trioolid, lühike *arpeggio* (3-kaupa grupeerituna),

meloodiline minoor. Õppimisel oleva heliredeli juurde mängida samas helistikus etüüde. 2. 5-7 erineva karakteriga pala.

VANEM ASTE

III aasta

1. Helistikud kuni 2 märgini. Lisandub lühike *arpeggio* 4 noodi kaupa pööretega, kromaatiline heliredel.
2. Lihtsamate melismide kasutamine (eelloögid, mordendid).
3. 3/8 ja 6/8 taktimõõdud.

IV aasta

1. Helistikud kuni 3 märgini. Lisandub D7 põhikuju pikalt.
2. 7-10 erineva karakteriga pala.

V aasta

1. Helistikud kuni 3 märgini. Lisandub >VII7 põhikuju minooris, tertsid minooris ja mažooris.
2. Tutvuda lihtsamate *jazzi* rütmide ja strihhidega ning mängida vastavaid palu ja ansambleid.

KOOSMUSITSEERIMINE

Ansamblimäng on koosmängu vorm, mida saab harrastada igal tasemel õpilane. Ansamblimänguga võib alustada juba esimesel õppeaastal.

Vastavalt võimalustele saab kasutada ansambli erinevaid koosseise: Algaja mängija ansamblipartneriks on õpetaja või vanema klassi õpilane. Heaks materjaliks on rahvalaulud. Saatepartiiis saab kasutada lihtsaid rütme ja ka pause. Raskusastmelt võiksid järgneda lihtsad kaanonid. Kaanoneid võib mängida juba suurema arvu õpilastega, kes õpiksid niimoodi kuulama kolme-nelja instrumendi kooskõla. Koosmängus täpsustub intonatsioon ja areneb rütmitunne. Kaanoneid e keerdlaule võib leida koolilaulikutest. Näiteks R. Pätsi «Lemmiklauliku» IV, V, VI osa. Kaanoneid saab vajadusel seada algaja õpilase jaoks mugavamasse helistikku.

Ansambliklassis saab kasutada kõike erialatunnis õpitud. Ansambli repertuaar peab olema õpilasele jõukohane ja aitama kaasa erialasele arengule. Repertuaari raskusaste, selle õppimise kiirus ja esituse väljenduslikkus sõltub iga õpilase individuaalsest võimekusest. Ansamblitunnis õpitakse noodist lugemist, täpset rütmi, põhistrihhide kasutamist, mis on korrektse ansamblimängu alus. Kasutada võib tänapäeva koolide laulikke, populaarseid laule, jõululaulude seadeid jne.

Ansamblimängu arendamine vanemates klassides on eriti oluline, kuna see annab eelsoodumuse tegeleda muusikaga orkestrites ja ansamblites ka pärast õpingute lõpetamist muusikakoolis.

SOLFEDŽO

Maht: 35 tundi õppeaastas

Eesmärgid: arendada õpilastes rütmitaju, sisemist kuulmist, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet, lauluoskust.

I aasta

Põhieesmärk: rütmiõpetus, laaditaju, noodikirja algteadmised Nõuded:

1. Meetrum ja rütm

Rõhulised ja rõhutud taktiosad. Takt ja taktijoon. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon.

Taktimõõdud 2/4, 3/4, 4/4=C. Noodivältused ja pausid

Tervenoot/tervepaus

Poolnoot/poolpaus

Veerandnoot/veerandpaus

Kaheksandiknoot/kaheksandikpaus

Kuuteistkümnendiknoot/ kuuteistkümnendikpaus

2. Noodikirja algteadmised

Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri.

Pauside kirjutamine. Viili- ja bassivõti. Nootide tähtnimetused. Töö astmetega

3. Helistikud

Laadid: duur ja moll. Astmed ja astmetaju

väljaarendamine. JO ja RA astmerida

Helistikud: C//a, F//d, G//e ja nende

põhikolmkõlad Märgid: diees bemoll, bekaar

Eakohased 1-ja 2-häälsed

laulud. Improvisatsioon

4. Diktaat

Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti

II aasta

Põhieesmärk: rütmiõpetus, astmetaju, solfedžeerimine. Esimesel õppeaastal omandatu kinnistamine. Nõuded:

1. Rütm ja taktimõõt.

Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid. Taktimõõt 3/8

2. Helistikud

Kuni kahe võtmemärgiga helistikud. Põhikolmkõlad, D7Heliredeli ehitus. Tervetoon ja pooltoon. Püsivad ja ebapüsivad astmed.

Kvindiringi tutvustus.

Harjutuste laulmine astmete ja tähtnimedega.

1-2 häälsete lihtsamad laulud

3. Intervallid

Tutvumine intervallidega: p.1, p.8, p.5, p.4, v.3, s.3, v.2, v.3, v.6, s.6, v.7, s.7

4. Diktaat

Suuline ja kirjalik mälu- ja rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti.

RÜHMATUND

Kursuse maht: 35 tundi õppeaastas

Rühmatund sisaldab loovustegevust, rütmikat ja muusikalugu

NOOREM ASTE

Eesmärgid:

- loomisvõime ja fantaasia arendamine
- rütmitaju ja muusika vastuvõtuvõime edendamine
- üldise arengu toetamine muusikaliste tegevuste kaudu (keele ja artikulatsiooni arendamine, parema koordineerimise saavutamine, tähelepanuvõime suurendamine, koostööoskuste edendamine)
- pulsi ehk rütmi teadvustamine, avastamine, arendamine, rakendamine läbi rütmika
- stilistilise rütmilise määratluse võimekuse tekitamine ja arendamine
- rütmiliste elementide taasloomine vokaalselt, kehapillil, rütmipillidel või oma instrumendil
- tutvustada lähemalt erinevaid rütmi- ja plaatpille ja koosmuusitseerimine nendel

Õppesisu:

- tunnetada oma keha kui muusikainstrumenti
- julgustada õpilast oma ideid muusikas avaldama
- muusikaväljendusvahenditega tutvumine – tempo, dünaamika, tämber
- rütmilise liikumise arendamine läbi laulumängude ja rahvamuusika
- kõnehääle kasutamine (rütmisalmid erinevates taktimõõtudes koos kehapilli kasutamisega)
- tegevuslik muusika kuulamine (rütmis liikumine; muusika väljendusvahendite – tempo, dünaamika jt. illustreerimine liikumises; improviseerimine)
- kogu õpitava materjali omandamine läbi praktiliste tegevuste
- õppematerjali valikul lähtuda printsipist lihtsamalt keerulisemale ja tavaliselt vähem tavalisele
- õpetamisel arvestada iga õpilase võimekuse ja eripäraga
- kasutada polürütmika- ja koordineerimisharjutusi

Õpitulemus:

- avaldab loominguaktiivsust erinevates tegevusvaldkondades
- tunnetab oma keha kui muusikainstrumenti
- tunnetab 2- ja 3-osalist meetrumit
- omab teadmisi rütmi- ja plaatpillidest
- saab hakkama rütmi- ja plaatpilliansambelis mängimisega
- oskab kujundada rütmisaadet lauludele ja pillilugudele

VANEM ASTE

III-V aasta

Eesmärk

- Tutvustada erinevaid pop-, jazz- ja klassikalise muusika stiile ja žanreid.
- Ülevaade kuulsamatest muusikutest.
- Õpilane kujundab tervikpildi muusikaloo üldistest arengujoontest.

Õppeaine üldiseloomustus

Alustatakse pop-muusika tutvustamisega. Pop-muusika ajalugu hõlmab kahte põhiteemat: lääne popmuusika ja eesti pop-muusika. Teemat käsitletakse ühe aasta jooksul.

Teisel õppeaastal antakse lühiülevaade klassikalisest muusikast heliloojate ja žanrite-põhiselt, alustades keskajast.

Kolmandal õppeaastal käsitletakse eesti muusikat, lavamuusikat (operett, muusikal, rock-ooper) ja jazz-muusikat. Tutvutakse tähtsamate heliloojate, esitajate ja teostega

Programm

ÕPPEAASTA	PROGRAMM
III aasta I poolaasta	<p>Popmuusika</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1950ndad ja <i>rock`n`roll</i> (Bill Haley, Elvis Presley jt.) • 1960ndad ja briti <i>pop</i> ja <i>rock, soul</i> ja kantri (<i>The Beatles, The Rolling Stones, Stevie Wonder, Bob Dylan, Jimmie Rodgers</i> jt.) • 1970ndad ja <i>heavy rock, progressiivne rock</i> (Jimi Hendrix, <i>Led Zeppelin, Yes, Pink Floyd</i> jt.) • 1980ndad ja disko, funk, megastaarid (<i>The Bee Gees, ABBA, Earth, Wind & Fire, Madonna, Michael Jackson, Elton John</i> jt.) • 1990ndad ja räpp, house, reiv, punk • 2000ndad
III aasta II poolaasta	<p>Eesti popmuusika</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1930ndad • 1940ndad (Raimond Valgre) • 1950ndad ja 1960ndad (Uno Naissoo, Valter Ojakäär, Arne Oit, Eesti Raadio Meeskvarlett, Laine jt.) • 1970ndad (Kukerpillid, Apelsin, Ruja, Fix, Kustas Kikerpuu, Olav Ehala jt.) • 1980ndad (Karavan, Justament, Anne Veski, Jaak Joala, Rock Hotel, Vitamiin, Gunnar Graps jt.) • 1990ndad (Ultima Thule, Singer Vinger, 2QuickStart jt.) • 2000ndad (Maarja, Ines, Metsatöll jt)
IV aasta I poolaasta	<ul style="list-style-type: none"> • Keskaja muusika, gregooriuse koraal, rüütlilaul • Renessanss, O.Lasso, G.Palestrina • Barokk, J.S.Bach, G.F.Händel
IV aasta II poolaasta	<ul style="list-style-type: none"> • Klassitsism, Viini klassikaline koolkond, sümfoonia • Romantism, F.Schubert, F.Chopin jt, laul, ooper • 20 saj tähtsaimad heliloojad ja suunad
V aasta I poolaasta	<ul style="list-style-type: none"> • Asjaarmastajad heliloojad, laulupeod • eesti muusika 20 saj I pool • eesti muusika 20 saj II pool
V aasta II poolaasta	<ul style="list-style-type: none"> • Operett • Muusikal • Rock-ooper • Jazz-muusika, spirituaal, blues, ragtime, bebop, free-jazz, fusion • Jazz Eestis Tõnu Naissoo, Lembit Saarsalu, Tiit Paulus, Villu Veski, Taavo Rimmel, <i>Kiigelaulukuuik</i>, Urmas Lattikas, Raivo Tafenau, jt

Õppetöö meetodid

- Loeng
- Muusika kuulamine
- Videosalvestuste vaatamine
- Kontsertide külastamine

Oskused

1. Õpilane omab ülevaadet muusikaloo arengust, stiilidest ja žanritest.
2. Õpilane suudab eristada stiile ja žanreid kuulamise järgi;
3. Õpilane omab ülevaadet Eesti pop-ja jazzmuusika arengu põhisuundadest ning teab olulisemaid stiilide esindajaid (Raimond Valgre, Valter Ojakäär, Lembit Saarsalu jt.).

Soovitavaid õppematerjale

T.Siitan. Õhtumaade muusikalugu I. Talmar&Põhi, 1998

Aime Kaarlep. Eesti muusikalugu. Kunstmuusika. Talmar&Põhi, 2007

Joachim E. Berendt. Jazziraamat. *Ragtime*'ist tänapäevani. Vagabund, 1999

Valter Ojakäär. Popmuusikast. Eesti Raamat, 1983

Valter Ojakäär. Vaibunud viiside kaja. Eesti Entsüklopeediakirjastus,

2000 Anne Erm. Polkast rokini. Perioodika, 1989

